

SPROGMUSEET

 Redaktør: *Ole Stig Andersen*

Musliske navne i Sovjet

 Af [Helen Liesl Krag](#) 28. september 2010 • I kategorien [Navne](#)

I 2007 skiftede Tadjikistans præsident navn fra det russificerede Rakhmonov til det afrussificerede Rahmon. (Foto: US Dept of Defense)

I 1983 udstedte en leder på det sprogvidenskabelige institut i byen Alma-Ata i den Kasakhiske Sovjetrepublik en anbefaling, således at jeg på biblioteket kunne studere den videnskabelige litteratur inden for lingvistik, sociolingvistik og tosprogethed. Det var flot gjort og dengang ingen selvfølge. Men det er ikke derfor jeg nævner historien. Det, der forbløffede mig, ja nærmest gjorde mig bange, var underskriften. Jeg kendte manden som Kazibegov. Det sagde hans maskinskrevne underskrift da også. Men ved siden af havde han med sin fyldepen tilføjet Kaz-i-Beg. Det var intet mindre end en rebelsk handling 7-8 år før Sovjetunionen kollapsede. Jeg havde aldrig før oplevet noget lignende, at en offentligt ansat indførte en ny norm, her en norm om alternativ navngivning. Mandens efternavn var unægteligt Kazibegov.

Under russisk og sovjetisk styre har folk i de muslimske sovjetrepublikker fået tildelt russificerede efternavne som ender på -ev eller -ov: Khuseinov, Huseinov, Musajev, og altså Kazibegov. Den kasakhiske præsident hedder Nazarbayev, den azerbajdsjanske Aliev, den usbekiske Karimov, den tadjikiske Rahmonov osv.

I 1983 antydede Kazibegov blot at han egentlig hed (eller kunne tænke sig at hedde) Kaz-i-beg. Beg, bey, bek er en tyrkisk titel, som betegner en højtstående person. Den kazakhiske præsident er således Nazar Bay, ligesom lingvisten er Kazi Beg. Plus det russiskinspirerede -ov/-ev. Nogle steder, der hvor efternavne endnu ikke var almindelige som fx i Usbekistan, foregik den russificerede navngivning allerede i 1800tallet under den russiske erobring, andre steder først efter den bolsjevikiske magtovertagelse, fx i Aserbajdsjan.

I den første periode efter Sovjetunionens sammenbrud og den nye statslige uafhængighed, som overalt var ret nationalistisk, skiftede mange fra eliten navn til mere traditionelle eller traditionelt klingende navne. De kunne i Kazakhstan ende på -gyzy, i Usbekistan på -uly, i Aserbajdsjan på -oglu. (Det er dog i hvert eneste tilfælde translitterationer og derfor tilnærmelser til de tyrkiske betegnelser).

Det har dog oftest vist sig helt umuligt for den almindelige borger at gennembyrde den bureaukratiske tærskel ved navneskift. Kun nyfødte kan (nogle steder) uden bureaukrati få et traditionelt tyrkisk eller arabisk klingende efternavn. Det som gælder det tidligere Sovjets muslimske republikker, gælder naturligvis også de muslimske delrepublikker i Rusland: Basaev, Dudaev, Abumuslimov, Zakaev, Akhmedov, Kadyrov er kendte navne i Tjetjenien. den dagestanske præsident hedder tilsvarende Magomedov. Man må ikke lade sig vildlede af at de staves forskelligt afhængig af det sprog de translittereres til: Zakaev/Sakajev/Zakayev for eksempel er den samme mand uanset stavemåde.

Når nu det er så svært at skifte navn, bruger mange et dobbeltnavn: Et officielt navn som ender på -ev og -ov, og et mere nationalt klingende navn uden den russiske endelse som i tilfældet Kazibegov/Kaz-i-Beg, som altså i sit brev fra 1983 var langt forud for sin tid.

Det er interessant at man i Rusland opfatter navneskift til noget ikke-russisk klingende som russisk fjendtlig. Da den tadjikiske præsident Rakhmonov i 2007 meddelte at han har skiftet navn til Rahmon, altså uden -ov, udløste det et ramaskrig i den russiske presse. Hans navneskift blev tolket som en bevidst løssigelse fra Rusland, en tilnærmelse til landene på den anden side af grænsen, især Iran.

Vestlige journalister kan ofte ikke gennemskue, om et navn er russisk eller ej. Men det er i virkeligheden ganske let: Tag -ov og -ev væk og tilbage er et navn af arabisk, tyrkisk eller persisk oprindelse.

I modsætning til de muslimske stater og republikker kunne armeniere bevare deres armenske navne som oftest ender på -jan (-yan på engelsk). Skakspilleren Kasparov skiftede selv navn til et russisk klingende navn pga. fordomme mod hans forældres jødiske og armenske navne (fra Gasparian til Kasparov). Også georgiere beholdt deres navne, som ender på -vili-, -idze- og -ia, afhængig af region).

- Elkhan Garibli: [What's in a Name? Nationality, for Starters](#)
- Farangis Najibullah: [Central Asia: Name Debate Reflects Region's Mixed History](#)
- [Names in the Russian Empire, Soviet Union and CIS countries](#), Wikipedia

Helen Liesl Krag, ph.d.

Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier, Kbh Univ.

Læs også:

1. [Musliske navne](#) Danmarks Radio har fået analysebureauet Capacent til at lave undersøgelsen "Din muslimske nabo". Da der ikke findes noget register i Danmark over indbyggernes religiøse tilhørsforhold, har man taget udgangspunkt i...

Seneste sprognyheder

30/10	Hvem taler: Kan du høre forskel på menneske og maskine? www.dr.dk
6/3	Dansklærer: Tosprogede børn bliver sprogligt forsømt www.bt.dk
28/2	Flere og flere ordblindede lærer på universitetet - Magisterbladet magisterbladet.dk
22/2	Keeper eller målmand — hvilket ord er bedst? Dansk Sprognævn dsn.dk
17/12	Snebajer og nytårsskrald: Juleord kan slås op i netordbog - Jubii www.jubii.dk
1/11	Linguists digitise 1970s children's storybooks to help preserve Indigenous languages - ABC News (Australian Broadcasting Corporation) www.abc.net.au
31/10	Evolutionary biology can help us understand how language works theconversation.com
30/10	You're Right, Drinking DOES Improve Your French - VICE www.vice.com
27/10	Saving Salish: Regional tribes aim to increase fluency for future generations www.spokesman.com
26/10	Award-winning app boosts language skills to improve Indigenous health - Life Matters - ABC Radio National (Australian Broadcasting Corporation) www.abc.net.au

FLERE NYHEDER >>>

Verdens sprog på Sproguseet.dk på et større kort

Mere i kategorien 'Navne'

Pigenavne ender på -a eller -e
 Foranstillede tilnavne på Samsø
 Sydsudan
 Drengenavnet *Mohammad*

Nye kommentarer

Ruben Schachtenhaufen til Er det forkert at splitte sammensatte ord?
 Niels Larsen-Ledet til Er det forkert at splitte sammensatte ord?
 william fich til Jødiske efternavne
 Jens Michael Kofod-Hansen til Nytårfortsæt
 Jens Michael Kofod-Hansen til Nytårfortsæt
 Herluf Hansen til Ded borrijnholska måled
 Arturo til Hebraisk: Et genoplivet sprog eller et nyt sprog?
 Yunus til Two Turkish Loanwords in Swedish

2. [Danskerne vil have usædvanlige navne](#) Danskerne vil ikke længere hedde det samme som sidemanden i skolen eller kollegaen på jobbet. Derfor undgår man i stigende grad de mest udbredte fornavne, og den andel af en...
3. [TVs muslimske nytår](#) I betragtning af hvor meget islam fylder i TV – morgen, middag og aften er næppe for meget sagt – er det forbausende hvad redaktionerne slipper af sted med. Fx...
4. [Makedonsk i Grækenland](#) Makedonsk i Grækenlands nordligste provinser. Kortet viser sprogets livskraft (i 1993), ikke dets størrelse i forhold til andre sprog. Rød: sproget tales af alle aldersgrupper, både privat og offentligt. Lyserød/orange:...

Tagget med: [identitet](#), [Kasakhstan](#), [Navne](#), [persisk](#), [russisk](#), [Sovjetunionen](#), [Tadjikistan](#), [tjetjensk](#), [tyrkisk](#)

2 kommentarer

Gunnar Gällmo
28. september 2010 • 04:05

En gott exempel på georgiska namn är Iosif Dzjugasjvili.

Dock mer känd under pseudonymen Josef Stalin.

[Svar](#)

Thomas Widmann
28. september 2010 • 11:10

Den hyppige georgiske endelse er -sjvili (-), ikke -vili. Sjvili/ betyder 'søn/datter'.

[Svar](#)

Skriv en kommentar

Navn (kræves)

E-mail (kræves)

Hjemmeside

Send mig en e-mail når der kommer flere kommentarer.

Sonstige til Den Danske Ordbog på nettet

Mads Haupt til Er det forkert at splitte sammensatte ord?

Artikler om

aktuelle sprog [Alfabeter](#) [Anmeldelser](#) [arabisk](#)
 Biblen [bogstaver](#) [børn](#) [Danmark](#) **Dansk** [Dialekter](#)
[engelsk](#) [esperanto](#) [Formidling](#) [fransk](#) [identitet](#)
 konsonanter [Medier](#) [modersmål](#) [Musik](#) [Navne](#) [norsk](#) **Ord**
[ordbøger](#) [ordforråd](#) [oversættelse](#) [Plansprog](#) [religion](#)
 romanske sprog [russisk](#) [Sjov](#) [skriftsprog](#) [sprogdød](#) [Sproggeografi](#)
[sprogkort](#) **Sprogpolitik** [sprogteknologi](#)
[svensk](#) [truede sprog](#) [tv](#) [tyrkisk](#) [tysk](#) [Udtale](#)
[Underholdning](#) [video](#) [vokaler](#)

Arkiv	Resources
februar 2018	Ethnologue: Languages of the World
januar 2015	Forvo – All the Words in the World. Pronounced.
december 2014	LL-Map: Language and Location
november 2014	Minority Rights Group
maj 2014	OmniGlot. Writing Systems and Languages of the World
marts 2014	UNESCO Atlas of the World's Languages in Danger
februar 2014	World Atlas of Linguistic Structures (WALS)
oktober 2013	
august 2013	
marts 2013	
januar 2013	
december 2012	
november 2012	
oktober 2012	Bogstavlyd
september 2012	Dansk sprognævn
juli 2012	Den danske ordbog
juni 2012	Dialekt.dk
maj 2012	dk.kultur.sprog
april 2012	Korpus.dk
marts 2012	Nye ord i dansk på nettet (NOID)
februar 2012	Ordbog over det danske sprog
januar 2012	Ordnet. Dansk sprog i ordbøger og korpus
december 2011	Sproget.dk
november 2011	Svenska Akademien
oktober 2011	Θ (Schwa.dk)
september 2011	
august 2011	
juli 2011	
juni 2011	
maj 2011	
april 2011	
marts 2011	
februar 2011	
januar 2011	
december 2010	
november 2010	
oktober 2010	
september 2010	
juni 2010	
maj 2010	
april 2010	
marts 2010	
februar 2010	
januar 2010	
december 2009	
november 2009	

oktober 2009
september 2009
august 2009
juli 2009
juni 2009
maj 2009
april 2009
marts 2009